

**ΤΟ 23ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΚΥΚΛΑΔΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ
ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΜΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΟΝΤΙΚΗ ΑΝΔΡΟ**

Του Παναγιώτη Ιω. Καμηλάκη, λαογράφου ερευνητή.

Το Σάββατο 16 Ιουνίου 2018 πραγματοποιήθηκε στην Άνδρο το ετήσιο συνέδριο της Ένωσης Κυκλαδικού Τύπου (Ε.ΚΥ.Τ.), 23ο στην μακρά σειρά αυτών των ετήσιων συναντήσεων, σε διαφορετικό κάθε φορά νησί, όπως εξ αρχής καθιερώθηκε.

Η Άνδρος, μαζί με την Τήνο, όπου θα πραγματοποιηθεί το επόμενο συνέδριο, και τα Κουφονήσια ήταν τα μοναδικά νησιά που δεν είχε γίνει κάποιο από αυτά.

Έτσι το νησί της ναυτοσύνης και της λογιόσύνης, των караβοκύρηδων-εφοπλιστών και των ποιητών, η γενέτειρα των Πολέμηδων και των Εμπειρικών, του Καΐρη αλλά και του Τόμπρου, η Άνδρος της αρχοντιάς, αλλά και της μαστοριάς των παραδοσιακών τεχνιτών, φιλοξένησε, για τρεις μέρες συνολικά, τα μέλη και τους φίλους της Ε.ΚΥ.Τ. Τους έδωσε έτσι τη δυνατότητα να επισκεφθούν μεγάλο μέρος του δεύτερου σε έκταση νησιού των Κυκλάδων και να γνωρίσουν από κοντά, έστω και φευγαλέα, ένα μέρος των μνημείων, της φύσεως και του πολιτισμού του, καθώς και τα σύγχρονα προβλήματά του, ιδίως στο επίπεδο των δρόμων και γενικότερα των υποδομών, της αναστηλώσεως, συντηρήσεως και αναδείξεως μνημείων, όπως ο αρχαίος πύργος του Αγίου Πέτρου, και αρχαιολογικών χώρων, όπως η αρχαία πρωτεύουσα του νησιού στην Παλαιόπολη.

Συνδιοργανωτές του συνεδρίου και των παράλληλων εκδηλώσεων που το συνόδευσαν ήταν ο Δήμος Άνδρου και το Επαρχείο Άνδρου, δύο δημόσιοι φορείς του τόπου, που πασχίζουν για την ανάπτυξη, σε σωστές και ισορροπημένες βάσεις, και την αντιμετώπιση των σημερινών προβλημάτων^(*), μερικά από τα οποία έχουν αφετηρία τη νησιωτικότητα, όπως και στα υπόλοιπα Κυκλαδονήσια.

Εδώ σημαντική συμβολή στην ανάπτυξη του νησιού, ιδίως σε θέματα πολιτισμού και παιδείας, στα οποία η Άνδρος πρωτοπορεί, έχουν και πολλά σημαντικά ιδιωτικά κοινωφελή ιδρύματα, που φιλογενείς και φιλοπάτριδες Ανδριώτες, ίδρυσαν και άφησαν ως παρακαταθήκη στις επόμενες γενιές των κατοίκων, όπως τα ιδρύματα Γουλανδρή και Κυδωνιέως στην Χώρα και το Μουστάκειο στην νότια Άνδρο, στην περιοχή Κορθίου (με επίκεντρο το χωριό Πίσω Μεριά).

Την παραμονή του συνεδρίου, με την άφιξή μας στο Γαύριο, κεντρικό λιμάνι σήμερα της Άνδρου, επισκεφθήκαμε τον επιβλητικό πύργο του Αγίου Πέτρου κάτω από το ομώνυμο χωριό της περιοχής Γαυρίου, μνημείο του τέλους της κλασικής εποχής, από τα καλύτερα σωζόμενα φρουριακά κτήρια των Κυκλάδων, κατασκευασμένος από τον χαρακτηριστικό ντόπιο σχιστόλιθο, που περιμένει υπομονετικά (;) εδώ και χρόνια την ριζική αναστήλωσή του, η οποία καθυστερεί σχεδόν δραματικά, παρά τις μεγάλες προσπάθειες των Ανδριωτών, που αγαπούν το νησί τους, όπως ο γνωστός εκδότης της Αθήνας (και πολλών βιβλίων κ.λπ. για την Άνδρο) φίλος Γιώργος Δαρδανός των εκδόσεων Gutenberg και Τυπωθήτω. Ο ίδιος μας ξενάγησε στον τόπο του μνημείου, το οποίο πρώτος μελέτησε, όσο γνωρίζω, ο αρχαιολόγος και φιλόλογος, δεινός Κυκλαδογράφος, Ιάκ. Χ. Δραγάτσης από τη

Σίφνο, νησί με πολλούς, όπως είναι γνωστό, αρχαίους πύργους. Ο Γ. Δαρδανός μας φιλοξένησε στην συνέχεια στο αρχοντικό του στον Άγιο Πέτρο, απ' όπου κατάγεται.

Την ίδια μέρα πραγματοποιήσαμε επίσκεψη στα αρχοντοχώρια της κεντρικής Άνδρου, στην ευρύτερη περιοχή της Χώρας και θαυμάσαμε το καταπράσινο τοπίο με την οργιαστική βλάστηση, που θυμίζει το Πήλιο, την αρχιτεκτονική των αρχοντικών σπιτιών, τα πλούσια νερά.

Ο πρόεδρος της Ε.ΚΥ.Τ. φίλος Θεόδωρος-Γεράσιμος Μαγκανιώτης είχε προγραμματίσει στην επίσκεψη αυτή στα χωριά από τον Πιτροφό μέχρι τις Στενιές και κατάληξη το βράδυ στη Χώρα, να επισκεφτούμε και την Μονή της Αγίας Ειρήνης, η οποία έχει αναστηλωθεί πρόσφατα και διασωθεί από την φθορά από τον εφοπλιστή κ. Ελευθέριο Πολέμη. Ο τελευταίος μας ξενάγησε στους χώρους της μονής, όπου είδαμε, έστω και βιαστικά, και τις μουσειακές συλλογές με τα ενδιαφέροντα εκθέματα στα κτήρια που περιβάλλουν το καθολικό της μονής.

Στην μεγάλη αρχόντισσα της Άνδρου, τη Χώρα, φθάνοντας λίγο πριν από το σούρουπο, περιηγηθήκαμε τα γραφικά σοκάκια της με τα σπουδαία νεοκλασικά αρχοντικά του 19ου και των αρχών του 20ού αιώνα, τα οποία διατηρούνται σχεδόν όλα αναλλοίωτα και καλοσυντηρημένα. Έχοντας ως άξονα της πορείας μας τον κεντρικό δρόμο προς την περιοχή της Ρίβας όπου η πλατεία του Αφανούς Ναύτη, με το ομώνυμο εντυπωσιακό γλυπτό, έργο του Ανδριώτη γλύπτη ακαδημαϊκού Μ. Τόμπρου, θαυμάσαμε το θαλασσινό τοπίο και τους δύο όρμους που περιβάλλουν τη θαλασσοφίλητη Χώρα. Επισκεφθήκαμε τη σπουδαία Καίρειο Βιβλιοθήκη με τις πλούσιες συλλογές βιβλίων, αρχαικού υλικού κ.λπ. και με τις πολυάριθμες εκδόσεις της (μερικοί σύνεδροι προμηθευθήκαμε εκδόσεις της που μας ενδιέφεραν), βιβλιοθήκη η οποία οργάνωσε και συνεχίζει να οργανώνει σημαντικά συνέδρια, ημερίδες, εκθέσεις κ.ά. Το σπουδαίο έργο στη βιβλιοθήκη του αείμνηστου φίλου Δημητρίου Πολέμη, άρχοντα πραγματικού και σπουδαίου μελετητή του νησιού του προπαντός, συνεχίζουν οι άξιοι διάδοχοί του. Ο χρόνος δεν επαρκούσε για την προγραμματισμένη επίσκεψη στο Ναυτικό Μουσείο και στο Ψηφιακό Μουσείο της Χώρας.

Την επομένη, Σάββατο πρωί, μεταβήκαμε στην ιστορική, βασιλική και σταυροπηγιακή Ιερά Μονή Παναχράντου, η οποία από το επιβλητικό ύψος της εποπτεύει και προστατεύει ολόκληρο το νησί (γι' αυτό και αποτελεί πανανδριακό προσκύνημα), όπου έγιναν στην τράπεζά της οι εργασίες του συνεδρίου. Προηγουμένως προσκυνήσαμε στο καθολικό της μονής και επισκεφθήκαμε τους χώρους της, θαυμάζοντας και την απέραντη θέα, ιδίως προς τη Χώρα και τα γύρω χωριά.

Στο συνέδριο, το οποίο στην ουσία ήταν μια καλοοργανωμένη μεγάλη ημερίδα με οκτώ εισηγητές και με συντονιστή στην Α' ενότητα τον Φιλωτίτη φιλόλογο και γενικό γραμματέα της Ε.ΚΥ.Τ. κ. Αντώνιο Τζιώτη, προηγήθηκαν οι καθιερωμένοι χαιρετισμοί – και οι αντίστοιχες φιλοφρονήσεις –, πρώτα του προέδρου της Ε.ΚΥ.Τ. και τέως δημάρχου Κιμάλου κ. Θεόδωρο-Γεράσιμο Μαγκανιώτη, ο οποίος συνδέεται πολλαπλά με την Άνδρο, όχι μόνο εξ αγχιστείας (ως γαμπρός), αλλά και εκ πατρικής καταγωγής (από τον Μουσιώνα, μαστοροχώρι του Κορθίου), πέρα από το γεγονός ότι μέρος των υπαλληλικών του χρόνων το πέρασε στην Χώρα της Άνδρου.

Ακολούθησε ο ηγούμενος της μονής π. Ευδόκιμος, ο οποίος τη συντήρησε και τη διατήρησε σε λειτουργία σε δύσκολους καιρούς μέχρι σήμερα μαζί με τη μοναστική αδελφότητα, η οποία μας πρόσφερε και λιτό μοναστηριακό γεύμα μετά το τέλος των εργασιών του συνεδρίου, επίσης ο Δήμαρχος Άνδρου κ. Θ. Σουσουδης, ο Έπαρχος κ. Δ. Λοτσάρης και ο πρόεδρος της Εταιρείας Κυκλαδικών Μελετών Νάξιος κ. Δ. Κορρές.

Εισηγητές στην Α΄ ενότητα ήταν ο Γεώργιος Ανωμερίτης, οικονομολόγος, τ. υπουργός, που το θέμα του «Ανδριώτες δικαστές στην Χίο», διαβάστηκε.

Παρουσίασε αρχαίο ψήφισμα διαιτησίας (παρόμοια έχουν σωθεί και από άλλα νησιά, όπως από την Κίμωλο στις εδαφικές διενέξεις της με τη Μήλο με διαιτητές τους Αργείους), ο εκδότης Γ. Δαρδανός με θέμα «Άνδρος, χθές, σήμερα, αύριο» παρουσιάζοντας προβλήματα του νησιού που τον απασχολούν εμπράκτως αλλά και γραπτώς επί χρόνια, ο Γ. Πίττας, συγγραφέας-ιδρυτής του Greece Gastronomy Guide, με θέμα γενικό «Γαστρονομία και τουρισμός. Γαστρονομικές κοινότητες και ανάπτυξη στο πιάτο μας» εξειδικεύοντας στην Άνδρο, και ο Διαμ. Μπασαντής, δημοσιογράφος και συγγραφέας Ανδριώτης με τίτλο: «Από τα έντυπα στα ηλεκτρονικά μέσα στην Άνδρο και στις Κυκλάδες» εστιάζοντας τις προτάσεις του στην σύγχρονη ηλεκτρονική κυρίως πληροφόρηση στην περίπτωση των Κυκλαδικών μέσων ενημέρωσης και στην ανάγκη ανάλογης στροφής των μελών της Ε.ΚΥ.Τ. Πάνω στο κρίσιμο αυτό θέμα της σύγχρονης ενημέρωσης και με αφορμή το συνέδριο της Ε.ΚΥ.Τ., είναι αξιοπρόσεκτο το κύριο άρθρο της κ. Μ. Φωτοπούλου-Μαριέτη στο τελευταίο φύλλο της αξιόλογης μηνιαίας εφημερίδας της, της «Ανδριακής» (αρ. φύλλ. 448, Μάιος 2018, σ. 1), που ενδιαφέρει κάθε πολίτη που προβληματίζεται για την εγκυρότητα προπαντός της ηλεκτρονικής ενημέρωσης και που κατ' εξοχήν ενδιαφέρει τα μέλη της Ε.ΚΥ.Τ. Διότι, όπως τονίζει και η ίδια, οι εκδότες του παραδοσιακού τύπου, των έντυπων εφημερίδων, αναζητούσαν και αναζητούν και σήμερα την εγκυρότητα των πληροφοριών, την αλήθεια και την αντικειμενική ενημέρωση, κάνοντας επιτόπου ρεπορτάζ, παίρνοντας συνεντεύξεις, παριστάμενοι οι ίδιοι σε γεγονότα, εκδηλώσεις κ.λπ. Οι αξίες της έντυπης ενημέρωσης, όπως τις ακολουθούν οι εκδότες των τοπικών εντύπων, είναι έννοιες συχνά άγνωστες στα νέα ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης και κοινωνικής δικτύωσης, όπου επικρατεί όλο και περισσότερο η προχειρότητα, η βιασύνη, η ανευθυνότητα, η ευκολία και η ανεξέλεγκτη αντιγραφή, οι ψευδείς ειδήσεις, τελικά η στρεβλή και τουλάχιστον λανθασμένη πληροφόρηση.

Στη Β΄ ενότητα του συνεδρίου, με συντονιστή τον κ. Δημήτριο Γκιολέ, Β΄ αντιπρόεδρο της Ε.ΚΥ.Τ., η αρχαιολόγος κ. Λυδία Παλαιοκρασσά, ομότ. καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών, είχε θέμα: «Οι αρχαιότητες της Άνδρου, το ευρύ κοινό και η προβολή τους στο μέλλον» με αναφορά στην αξιοποίηση των ανασκαφών της Άνδρου και τα σχετικά προβλήματα, που πρέπει να αντιμετωπιστούν. Ο χαράσσω τις γραμμές αυτές, τέως ερευνητής του Κέντρου Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών και μελετητής του λαϊκού πολιτισμού των Κυκλάδων (της Άνδρου από το 1980), παρουσίασε το θέμα: «Οι παραδοσιακοί μαστόροι της Άνδρου και η προσφορά τους στην αρχιτεκτονική», κάνοντας σύντομο λόγο για τους τεχνίτες (χτίστες, λιθογλύπτες, μαρμαρογλύπτες, σοβατζήδες, μαραγκούς κ.λπ.) της νότιας Άνδρου, συγκεκριμένα των χωριών του τ. δήμου Κορθίου, οι οποίοι ήταν παλαιότερα περιζήτητοι στην Κωνσταντινούπολη, την Σμύρνη, την Αθήνα κ.α. Η κ. Ελένη Πολίτου, εντεταλμένη

δημοτική σύμβουλος Άνδρου σε θέματα τουρισμού και ανάπτυξης, μίλησε με θέμα: «Βιώσιμη ανάπτυξη και τουρισμός», εστιάζοντας τον προβληματισμό της και στην Άνδρο, όπου οι τουριστικές δυνατότητες στο πλαίσιο ισορροπημένης και βιώσιμης ανάπτυξης είναι πολλές. Τέλος, ο σκηνοθέτης Γεώργιος Δάμπασης και η δημοσιογράφος της «Ανδριακής» κ. Μαριάννα Φωτοπούλου παρουσίασαν και πρόβαλαν video με θέμα «Νέα μέσα διαφήμισης των νησιών μας και 60 χρόνια της εφημερίδας “Ανδριακή”». Το video, στο πλαίσιο τουριστικής προβολής των νησιών από την Νομαρχία Κυκλάδων, παρουσίαζε ωραίες εικόνες από τη φύση, τα μνημεία και τον πολιτισμό των νησιών του νομού. Η εφημερίδα «Ανδριακή», συμπληρώνοντας 60 ολόκληρα χρόνια εκδοτικής παρουσίας στον Κυκλαδικό τύπο, συνεχίζει με επιτυχία την μακρά παράδοση των τοπικών Ανδριακών εφημερίδων (από την «Άνδρο» και τη «Φωνή της Άνδρου») ως σήμερα.

Μετά από κάθε ενότητα έγινε ενδιαφέρουσα συζήτηση με ερωτήσεις και τοποθετήσεις στα θέματα που παρουσιάστηκαν, τόσο από τα μέλη της Ε.ΚΥ.Τ., όσο και από τους εκπροσώπους των τοπικών αρχών, τον δήμαρχο και τον έπαρχο. Το συνέδριο έκλεισε ο επίτιμος πρόεδρος της Ε.ΚΥ.Τ., φίλος κ. Λάζαρος Θεόφιλος, ο οποίος συνόψισε τα συμπεράσματα του συνεδρίου και τις προτάσεις των συνέδρων.

Το βράδυ της ίδιας μέρας τα μέλη της Ε.ΚΥ.Τ. έλαβαν μέρος σε εορταστική εκδήλωση με τοπική μουσική (υπό τον Νίκο Οικονομίδη στο βιολί), τραγούδια και χορούς στο Μπατσί στο πλαίσιο των εκδηλώσεων, που συνέπεσαν χρονικά με το συνέδριο και οργανώθηκαν (με ενδιαφέρουσες ομιλίες, σεμινάρια κ.λπ. για τον λαϊκό πολιτισμό της Άνδρου) από την μη κερδοσκοπική εταιρεία «Αιγαίου Μέθεξις».

Την Κυριακή, τέλος, επισκεφθήκαμε τα γραφικά χωριά της νότιας Άνδρου, τα «μαστοροχώρια», στην περιοχή Κορθίου, όπου παρακολουθήσαμε στην Πίσω Μεριά τη θεία λειτουργία και συμμετείχαμε στο μνημόσυνο του θεμελιωτή του Μουστάκειου Ιδρύματος της περιοχής Πέτρου Μουστάκα, ιδρύματος που μας πρόσφερε και σχετικό κέρασμα. Με επίσκεψη στον παραλιακό Όρμο Κορθίου και περίπατο στην παραλία και τον ωραίο πεζόδρομό του ολοκληρώθηκε η επίσκεψη στην περιοχή, πριν επιστρέψουμε στην παραλία Φελλού για γεύμα συνοδεία τοπικών μουσικών οργάνων και στη συνέχεια στο Γαύριο, για να πάρουμε το πλοίο της επιστροφής.

Γενικά το 23ο συνέδριο ήταν από τα πιο επιτυχημένα και καλά οργανωμένα της Ε.ΚΥ.Τ. χάρη στον δραστήριο νέο πρόεδρό της κ. Θεόδωρο-Γεράσιμο Μαγκανιώτη και τους συνεργάτες του στο διοικητικό συμβούλιό της. Η έκδοση των πρακτικών θα αποτελέσει το επιστέγασμα και την ολοκλήρωση του συνεδρίου μαζί με ψήφισμα για κάποια προβλήματα της Άνδρου.

* Μόλις το τελευταίο δεκαήμερο του Ιουνίου ανακοινώθηκε η οριστική λύση της διαχείρισης των απορριμμάτων, με την έγκριση του κατάλληλου χώρου επεξεργασίας κ.λ.π.